

Митний дайджест (червень 2023 р.)

Оперативна оцінка роботи митниці здійснюється за трьома напрямками: збір митних платежів, сприяння торгівлі, управління ризиками, а також оцінюється інституційний розвиток Держмитслужби.

Примітки: ● – нейтральна тенденція або тенденція без оцінки, ↓↑ – позитивна тенденція, ↓↑ – негативна тенденція.

ЗБІР МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ

Митні платежі платники податків – суб'єкти ЗЕД за I півріччя 2023 р. сплатили **203,3 млрд грн.**

↑ Відносно індикативу Мінфіну (202,9 млрд грн) перевиконання на **+0,4 млрд грн (або на +0,2 %)** є відносно незначним. Раніше індикатив був невиконаний у березні та квітні 2023 р., але був умовно компенсований перевиконанням планових показників у попередні (січень-лютий 2023 р.) та наступні місяці (травень-червень 2023 р.)

↑↑↑ Відносно I півріччя 2022 р. (115,7 млрд грн) зростання рівня надходжень митних платежів склало **+88,2 млрд грн (або на +76,6 % більше)**. Стрімке зростання пояснюється низькою порівняльною базою перших місяців повномасштабної війни через зменшення обсягу оподаткованого імпорту та дію широкого кола митних пільг.

Зокрема митні платежі у червні 2023 р. платники податків – суб'єкти ЗЕД сплатили **36,8 млрд грн.**

↑ Відносно індикативу Мінфіну (34,9 млрд грн) перевиконання на **+2,0 млрд грн (або +5,7 %)**.

↑↑↑ Відносно червня 2022 р. (12,7 млрд грн) - зростання **+24,2 млрд грн (або у 2,9 рази)**. Причини стрімкого зростання зазначені вище.

Очікується стрімке зростання митних платежів з липня 2023 р., передусім, через закінчення строку дії пільг із знижених ставок ПДВ (7 % замість 20 %) та акцизного податку на пальне (строк дії пільг з 18.03.2022 р. – 01.07.2023 р.). До завершення строку дії пільг впродовж червня 2023 р. суттєво збільшилися обсяги ввезення нафтопродуктів.

Основним джерелом наповнення держбюджету від митних платежів є ПДВ з ввезених на митну територію України товарів. «Ввізний» ПДВ у травні та червні 2023 р. номінально досягнув рівня довоєнного травня та червня 2021 р. відповідно. «Ввізний» ПДВ повністю зараховується до загального фонду Державного бюджету України, а отже цілком спрямовується на забезпечення обороноздатності держави.

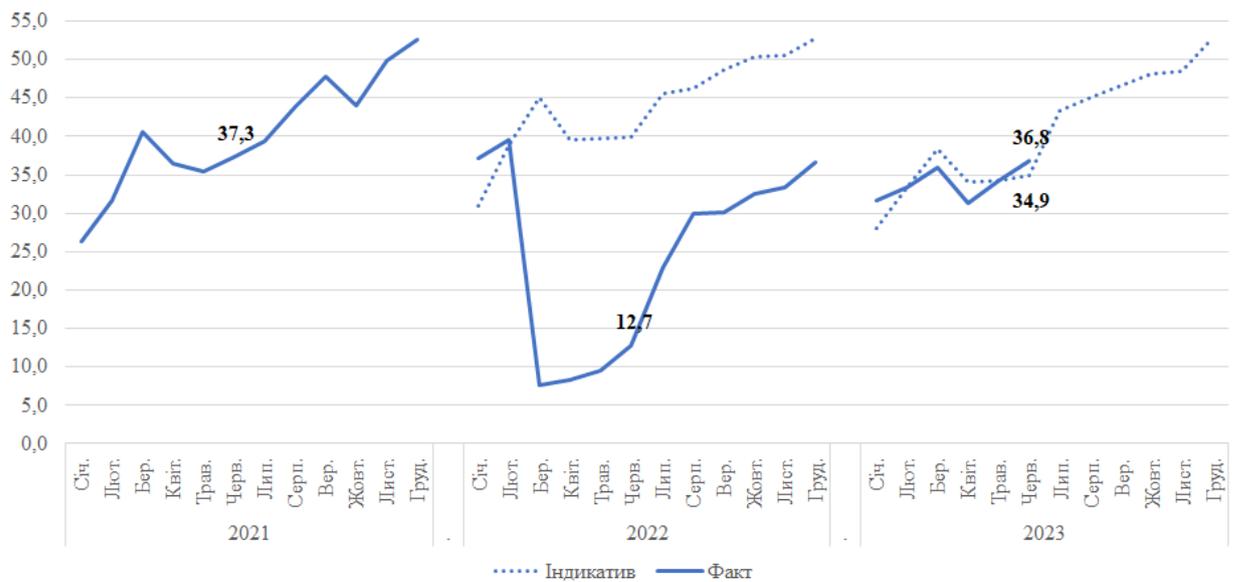

Рис. 1. Динаміка прогнозних індикативних та фактичних митних платежів у 2021-2023 рр., млрд грн

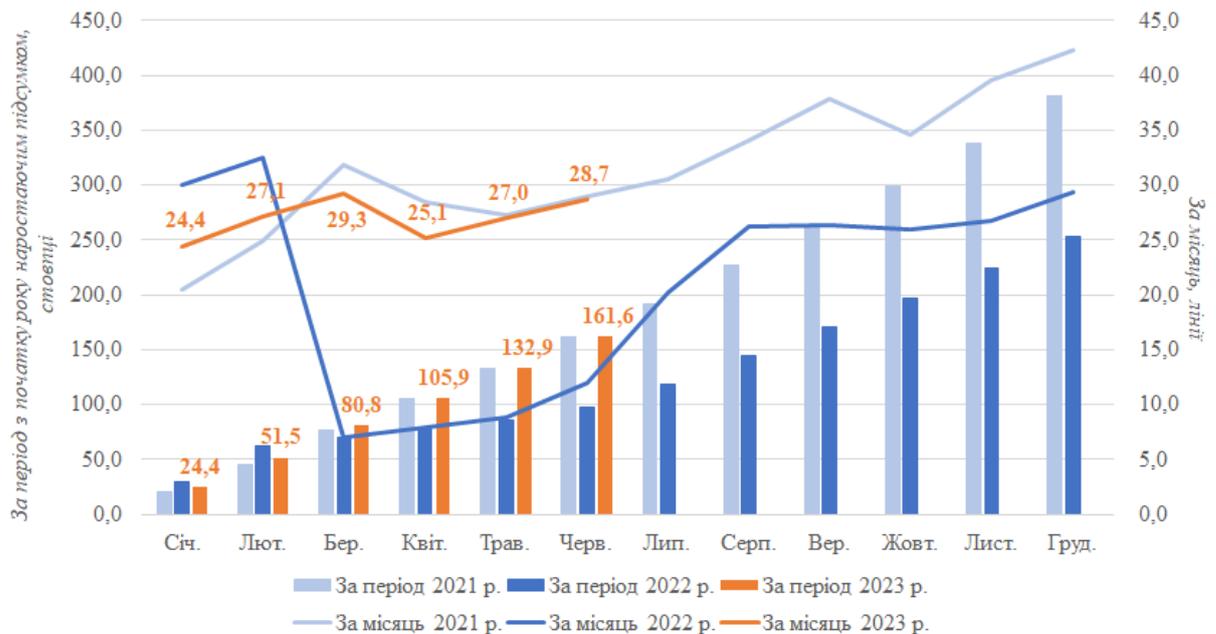

Рис. 2. Надходження ПДВ з ввезених на митну територію України товарів у 2021-2023 рр., млрд грн

Водночас Держмитслужба наголошує на об'єктивному курсовому факторі, що негативно впливає на рівень надходжень митних платежів. Традиційним для 2023 р. став «стабільний» офіційний курс долара США на рівні 36,57 грн/дол. США, у той час як «бюджетний» (довідково: 42,2 грн/дол. США) **на 13 % вищий**. Таким чином, розрахункові недонадходження податків у квітні 2023 р. становили 4,8 млрд грн, у травні 2023 р. – 5,28 млрд грн, у червні 2023 р. – 5,7 млрд гривень.

↑↑↑ **Обсяги оподаткованого імпорту по вартості зросли за I півріччя 2023/2022 рр. та, зокрема, у червні 2023/2022 рр.** За I півріччя 2023 р. обсяги **зросли на +35,7 %** відносно I півріччя 2022 р. (з 18,2 до 24,7 млрд дол. США). Зокрема, у червні 2023 р. обсяги **зросли на +63,9 %** відносно червня 2022 р. (з 2,7 до 4,4 млрд дол. США). Обсяги оподаткованого імпорту у червні 2023 р. **зросли на +8,3 %** відносно попереднього місяця травня 2023 р. (4,1 до 4,14 млрд дол. США). Основне зростання логічно припало на бюджетоформуєчий товар – нафтопродукти – перед завершенням строку дії митних пільг. Це позитивно вплинуло на динаміку надходжень митних платежів.

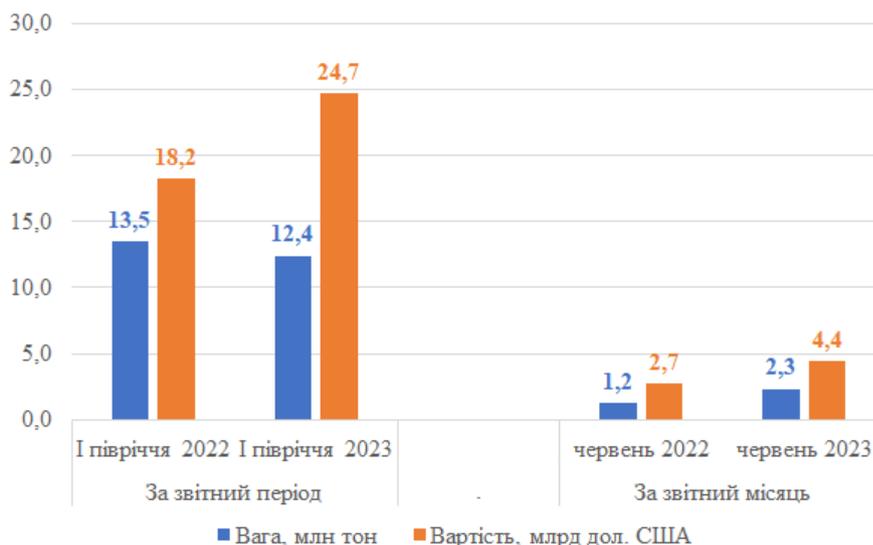

Рис. 3. Динаміка обсягів оподаткованого імпорту в 2022-2023 рр.

↑↑ **Податкове навантаження (ПН) на 1 кг оподаткованого імпорту товарів зросло за I півріччя 2023/2022 рр. та, зокрема, у червні 2023/2022 рр.** За I півріччя 2023 р. ПН збільшилося майже вдвічі відносно I півріччя 2022 р. (з 8,40 до 16,41 грн/кг). Зокрема, у червні 2023 р. ПН збільшилося на +64,3 % відносно червня 2022 р. (з 9,83 до 16,15 грн/кг). Це позитивно вплинуло на динаміку надходжень митних платежів. Втім, з урахуванням зростання цін на імпорту продукцію та курсового чинника зростання ПН виглядатиме більш стриманим.

↓↓ **Обсяг наданих пільг із сплати митних платежів за I півріччя 2023/2022 рр. був номінально сталим (із зміною структури), але у червні 2023/2022 рр. зменшився на понад вдвічі.** Обсяг митних пільг, наданих у I півріччі 2023 р., номінально відповідав їх обсягу у I півріччі 2022 р. (78,9 та 78,0 млрд грн). Разом з тим змінилася їх структура. Так, якщо у структурі митних пільг за I півріччя 2022 р. переважав акцизний податок (за рахунок чинного на той час звільнення від акцизу на пальне та транспортні засоби), то нині, у I півріччі 2023 р., переважає ПДВ. Причина у тому, що впродовж 01.04.-01.07.2022 р. та, зокрема, у червні 2022 р. діяв широкий спектр митних пільг – звільнення від сплати ПДВ при ввезенні товарів «спроценціями»,

звільнення від сплати ввізного мита при ввезенні товарів підприємствами, звільнення від оподаткування митними платежами операцій з ввезення транспортних засобів фізичними особами, а також діяв нульовий акциз на пальне (пізніше замінений зниженою ставкою на період з 30.09.2022 р. по 01.07.2023 р.). У червні 2023 р. обсяг наданих митних пільг зменшився на понад вдвічі відносно червня 2022 р. (з 24,7 до 11,5 млрд грн). Це може бути пояснене рекордними обсягами минулорічного ввезення товарів перед завершенням дії тогочасних митних пільг до 01.07.2022 р. Впродовж досліджуваного періоду квітня-червня 2023 р. найбільші за обсягами митні пільги надаються при імпорті товарів оборонного призначення.

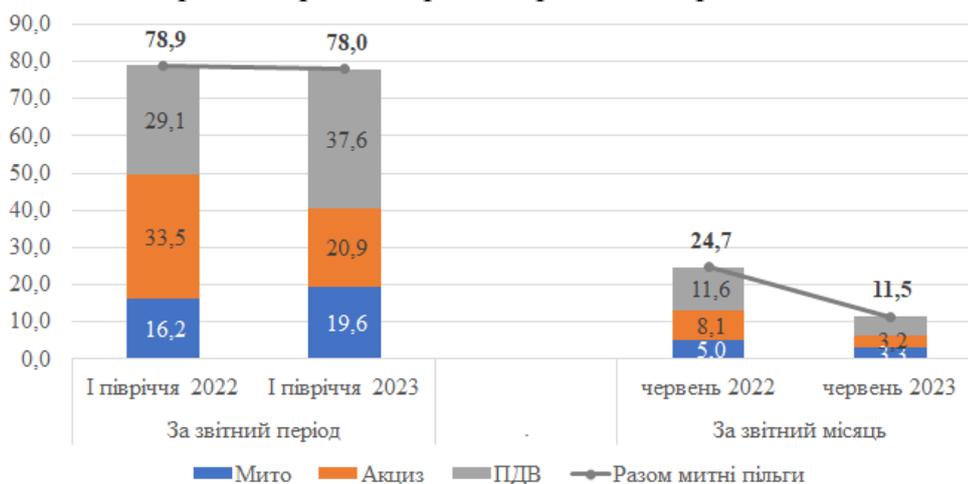

Рис. 4. Динаміка митних пільг за видами митних платежів у 2022-2023 рр., млрд грн

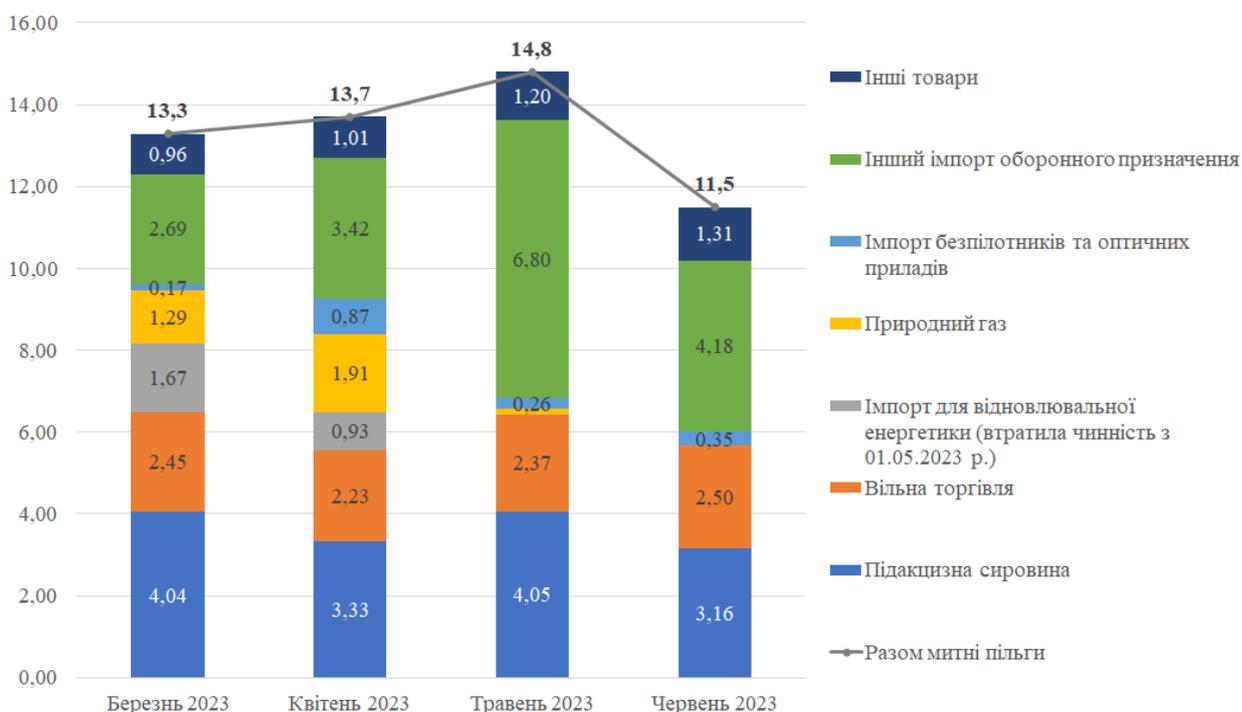

Рис. 5. Динаміка митних пільг за видами пільг у 2023 р., млрд грн

СПРИЯННЯ ТОРГІВЛІ

• **Середній час митного оформлення митних декларацій при імпорті за I півріччя 2023/2022 рр. зменшився, але за червень 2023/2022 рр. зріс.** За I півріччя 2023 р. відносно I півріччя 2022 р. середній час митного оформлення зменшився з 119 до 104 хвилин відповідно. Але у червні 2023 р. відносно червня 2022 р. середній час митного оформлення збільшився з 99 до 106 хвилин відповідно. Таким чином, тенденція різноспрямована. Зростання часу митного оформлення у червні 2023 р. можна пояснити диверсифікацією оподаткованого імпорту (у той час коли у червні 2022 р. ввозили великі обсяги імпорту із застосуванням податкових пільг) та недостатньою технічною забезпеченістю митних органів.

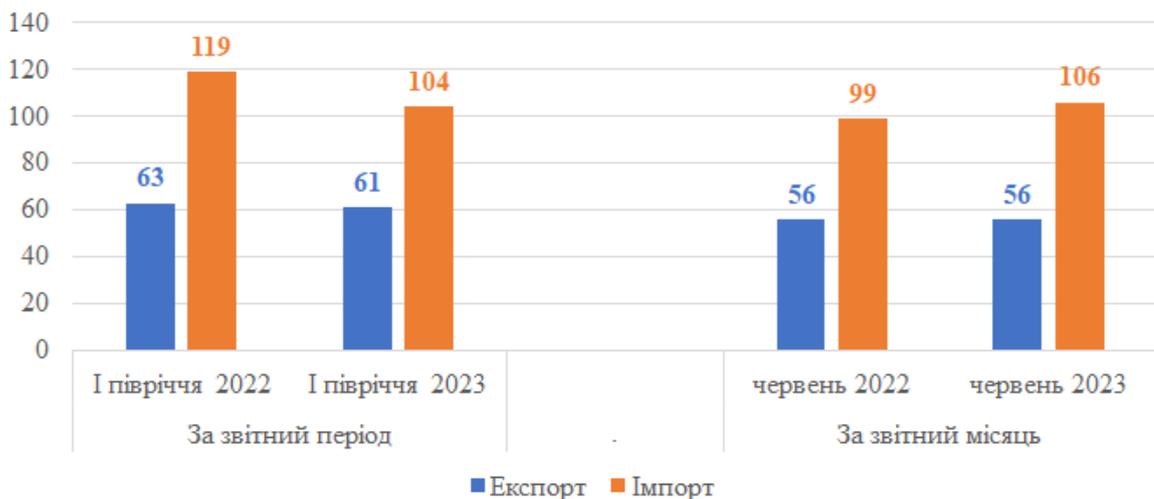

Рис. 6. Середній час митного оформлення митних декларацій в режимах ІМ40, ЕК10 з урахуванням митних декларацій, щодо яких надано відмову в митному оформленні, хвилин

↑ **Кількість оформлених транзитних декларацій Т1 щомісячно зростає, але темпи такого зростання сповільнилися.** Раніше впродовж березня-травня 2023 р. суттєво зросла кількість транзитних переміщень з України у напрямі вивезення. Їх кількість щомісячно подвоювалася. Як раніше коментувала Держмитслужба, насамперед тенденція була пов'язана з вивезенням сільськогосподарської продукції із використанням декларації Т1. **У червні 2023 р. темпи зростання кількості декларацій Т1 сповільнилися¹.** Кількість декларацій у напрямі ввезення в Україну також поступово зростає, але значно меншими темпами.

¹ У січні 2023 р. було оформлено 309 декларацій, у лютому – 365 (+18,1 % до попереднього місяця), у березні – 786 (понад вдвічі більше), у квітні – 1 372 (+74,6 %), у травні – 2 698 (майже вдвічі більше), у червні – 3 194 декларацій (лише +18,4 % до попереднього місяця).

Рис. 7. Кількість оформлених транзитних декларацій Т1 у напрямку вивезення з України

↑ **Видано другу авторизацію АЕО, проте кількість АЕО залишається мізерно малою із перспективою повільного збільшення.** Станом на 01.07.2023 р. Держмитслужбою надано 2 авторизації авторизованого економічного оператора (АЕО). Раніше першу авторизацію та сертифікат АЕО ще у березні 2021 р. отримала тютюнова компанія ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна»². Другу авторизацію та сертифікат отримала нині у червні 2023 р. компанія ТОВ «Епіцентр К»³. На початок липня 2023 р. на стадії попереднього розгляду знаходиться 8 заяв про надання авторизації АЕО та на стадії оцінки відповідності – 6 заяв (станом на початок червня 2023 р. було 1 та 5 заяв відповідно). **Таким чином, процес просувається вкрай повільно.**

↑ **Кількість підприємств, які отримали транзитні спрощення, залишається малою із перспективою повільного збільшення.** Після набрання чинності Законом України № 2510-IX від 15.08.2022 р. станом на 01.06.2023 р. Держмитслужбою надано 8 авторизацій (станом на 01.05.2023 р. - 3 авторизації, станом на 01.06.2023 р. - 4 авторизації) на застосування спрощень – 5 авторизацій на застосування спрощення «загальна гарантія» та по одній авторизації на застосування спрощень «звільнення від гарантії», «самостійне накладання пломб спеціального типу» та «процедура випуску за місцезнаходженням»). Зокрема, у червні 2023 р. надано 4 авторизації на застосування спрощень, з них: 2 авторизації на застосування спрощення «загальна гарантія», та по одній – на застосування спрощень «самостійне

² Видано перший сертифікат АЕО в Україні. *Державна митна служба України*. 26.03.2021. URL: <https://customs.gov.ua/en/news/aeo-59/post/vidano-pershii-sertifikat-aeo-v-ukrayini-421>

³ Епіцентр К - друге підприємство в Україні, яке отримало статус авторизованого економічного оператора. *Державна митна служба України* 30.06.2023. URL: <https://customs.gov.ua/en/news/aeo-59/post/epitsentr-k-druge-pidpriemstvo-v-ukrayini-iake-otrimalo-status-avtorizovanogo-ekonomichnogo-operatora-1204>

накладання пломб спеціального типу» та «процедура випуску за місцезнаходженням». Таким чином, процес просувається вкрай повільно.

Державна митна служба України в рамках виконання зобов'язань, передбачених Угодою про асоціацію з ЄС, проводила інформаційно-роз'яснювальні заходи та закликала суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності подавати заявки на авторизацію. **Проблемам функціонування «митного безвізу», отримання статусу АЕО та митних спрощень було присвячене 06.07.2023 р. засідання Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики за участі Мінфіну та Держмитслужби. За результатами засідання доручено вжити додаткових заходів.**

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

↑ Істотно зросла кількість поданих до митного контролю та митного оформлення митних декларацій, за якими АСУР визначено митні формальності як у I півріччі 2022/2023 рр., так і у червні 2023/2022 рр. зокрема. За найбільш поширеним напрямом «перевірка документів» кількість декларацій за I півріччя 2023 р. відносно I півріччя 2022 р. зросла на 52,5 % (з 301,4 до 459,6 тис. декларацій), зокрема у червні 2023 р. відносно червня 2022 р. зросла на 44,1 % (з 68,2 до 98,3 тис. декларацій). Найменший за кількістю декларацій напрям «взяття проб та зразків» мав найбільш стрімке відносне зростання. Основною причиною зростання кількості таких декларацій слід вважати зростання обсягів та розширення структури оподаткованого імпорту.

Рис. 8. Кількість поданих до митного контролю та митного оформлення митних декларацій, за якими АСУР визначено митні формальності, тис. декларацій

↑ Зросла кількість митних декларацій по яких наявні картки відмови⁴ у I півріччі 2023/2022 рр. на **+77,2 %** (з 12,8 до 22,7 тис. декларацій), зокрема у червні 2023/2022 рр. на **+63,0 %** (з 2,5 до 4,0 тис. декларацій). Поширеною причиною незавершення митного оформлення є прийняття митним органом рішення про коригування митної вартості товарів.

↑↑ Зросла кількість скарг до Держмитслужби на протоколи про порушення митних правил, у т.ч. залишених без розгляду скарг. У зв'язку з надходженням скарг на постанови митниць відповідно до частини першої статті 530 Митного кодексу України (МКУ) Держмитслужбою здійснюється перевірка законності та обґрунтованості постанов митниць у справах про порушення митних правил. За результатами таких перевірок приймається одне з рішень, передбачених пунктом 2 частини другої статті 530 МКУ. Водночас, у разі пропуску строку оскарження постанов митниць або одночасного оскарження постанови митниці до Держмитслужби та до суду, приймаються рішення про залишення скарг на постанови митниць без розгляду. Впродовж I півріччя 2023/2022 рр. та, зокрема, червня 2023/2022 рр. **кількість таких залишених без розгляду скарг істотно зросла.**

Рис. 9. Результати перевірки Держмитслужбою законності та обґрунтованості постанов митниць у справах про порушення митних правил, к-ть постанов

ІНСТИТУЦІЙНИЙ РОЗВИТОК

↑ Бюджетне фінансування Держмитслужби у травні 2023 р. вперше з початку року зросло вище місячних обсягів травня попередніх років, хоча за підсумками року в цілому очікується меншим за попередні роки. **Низький рівень матеріально-технічного забезпечення митних органів є однією з основних причин проблем у їх роботі.**

⁴ Картка відмови у прийнятті митної декларації або митному оформленні, випуску чи пропуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення.

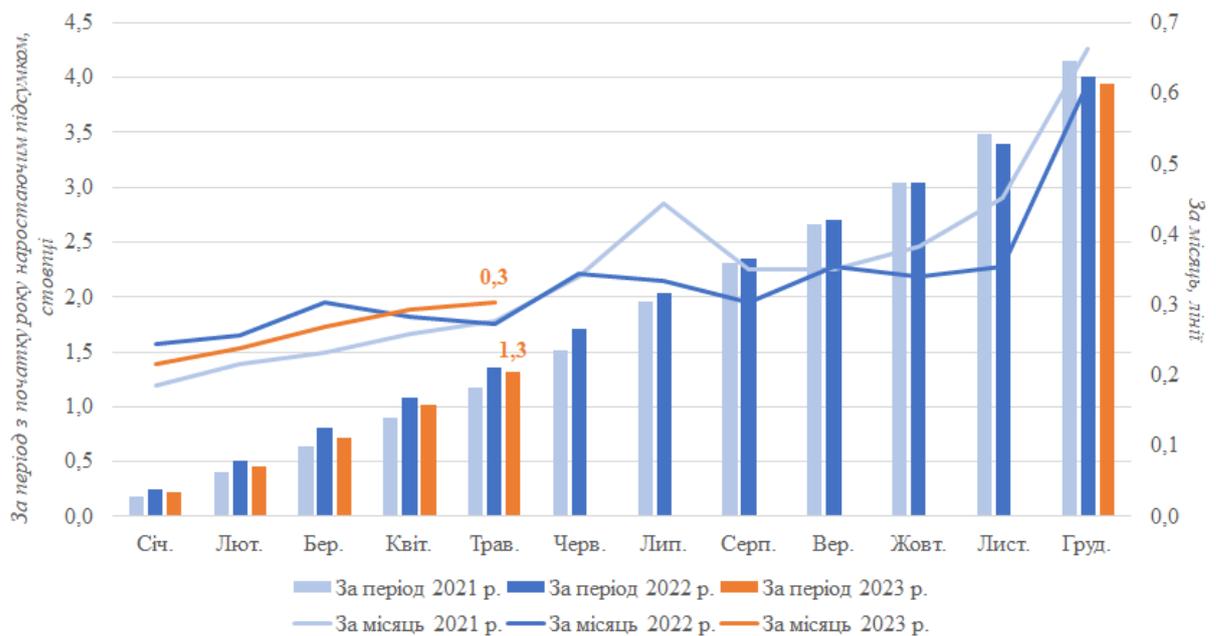

Рис. 10. Фінансування Державної митної служби України за бюджетною програмою «Керівництво та управління у сфері митної політики» Державного бюджету України в 2021-2023 рр., млрд грн

↑↑↑ Дисциплінарні стягнення у Держмитслужбі почастишали у I півріччі 2023/2022 рр. **втричі** (з 79 до 240 стягнень), зокрема у червні 2023/2022 рр. **вчетверо** (з 11 до 43 стягнень). Найпоширенішими серед дисциплінарних стягнень є м'які види – догани та зауваження.

Рис. 11. Кількість дисциплінарних стягнень, застосованих до посадових осіб митних органів за результатами дисциплінарних проваджень

↑ **Кримінальні провадження за злочини у сфері службової та професійної діяльності посадовим особам митних органів почастишали у I півріччі 2023/2022 рр. (з 43 до 52 проваджень), зокрема у червні 2023/2022 рр. (з 10 до 11 проваджень).**

Таким чином, у сукупності обидва показники свідчать про спроби очищення Держмитслужби від недоброчесних працівників, результативність роботи антикорупційних органів та органів правопорядку.